

Силабус курсу:

ПОЛІТОЛОГІЯ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	всі спеціальності
Рік підготовки:	3
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова викладання:	українська
Вид семестрового контролю	екзамен

Автор курсу та лектор:

к.політ.н. Павлова Людмила Ісмаїлівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри політологічних та культурологічних студій

посада

pavlova@snu.edu.u

а

+38-066-016-76-43

за розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Наведені в курсі матеріали спрямовані на поглиблення та систематизацію знань щодо особливостей політичної сфери суспільства, її складових і впливу, який вона чинить на життя індивіда.

Мета дисципліни – на основі оволодіння ефективним апаратом наукового аналізу політичного процесу забезпечити становлення особистості майбутнього фахівця не лише як громадянина й патріота, але й як ефективного управлінця, здатного приймати оптимальні рішення з урахуванням політичної складової.

Завдання курсу – сформувати у студента стійкі знання щодо політичних процесів у суспільстві, механізмів функціонування політичних інститутів в сучасній Україні.

Результати навчання:

Знати:

- об'єкт, предмет і метод політичної науки, її понятійно-категоріальний апарат;
- основні закономірності функціонування політичної системи суспільства;
- сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, суб'єкт і об'єкт політики;
- сутність, ознаки та політичний механізм функціонування держави як політичної організації суспільства, партійних систем, виборчих систем.

Уміти:

- вільно оперувати понятійно-категоріальним апаратом політології;
- осмислювати на глибокому теоретичному рівні політично зумовлені процеси, які відбуваються в суспільстві;
- визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політики, їхню роль і функції у суспільно-політичному житті.

Передумови до початку вивчення:

Основні: Історія України; Всесвітня історія

Дотичні: Соціологія; Правознавство; Психологія.

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями про політику, застосовувати їх у практичній діяльності;
- спроможність розуміти базові особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту функціонування та взаємодії;
- можливість самостійно виявляти вплив політичних процесів на соціальне, духовне життя суспільства, порівнювати різні типи політичних явищ;
- спроможність застосовувати знання про політичне життя суспільства, визначати його особливості та тенденції в Україні та світі.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Конституція України як політико-правовий документ	денна 2/0/1 заочна 0,5/0/0	Загальні уявлення про Конституцію 1996 року. Структура Конституції, її основні демократичні характеристики. Розділ Конституції України про права та свободи людини та громадянина – найбільший в Основному Законі. Гарантії прав та свобод людини та громадянина. Особливості, які суттєво відрізняють чинну Конституцію України від Конституцій УСРР 1919, 1929 рр., Конституції УРСР 1937 р., 1978 р. Роль Конституції в забезпеченні стабільності суспільства.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
2	Предмет і метод політології	денна 2/0/1 заочна 0,5/0/0	Поняття та сутність предмета політології. Методи, за допомогою яких політологія як наука досліджує політичне життя. Загальнотеоретичні, загальнологічні та емпіричні методи дослідження. Багатозначність терміну «політка», моністичний та плюралістичний підходи до визначення предмета політології. Місце політології в системі суспільствознавства, взаємовідносини з іншими науками. Основні категорії, поняття науки, її структура. Політологія як наука та навчальна дисципліна. Функції політології, їх зміст та розуміння ролі в політичному житті.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
3	Історія світової політичної думки	денна 2/0/1 заочна 0,5/0/0,5	Історичні умови виникнення та етапи розвитку політичної думки, їх роль щодо політичного процесу, зокрема на сучасному етапі. Політична думка Стародавнього Світу та Середньовіччя. Політичні вчення Аристотеля, концепція ідеальної держави Платона. Фома Аквінський та Аврелій Августин – представники теократичної концепції політичної влади. Політична думка	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ЛЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Відродження. Н. Макіавеллі як один з найяскравіших представників політичної думки цієї доби. «Макіавеллізм» – культ насилля та відсутності моралі в політиці. Політична думка Нового часу: вчення Т. Гоббса, Дж. Локка, Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо та інших. Концепція суспільного договору, теорія поділу влад, концепція природних прав людини. Сучасні політологічні теорії.	
4	Політична думка України	денна 2/0/1 заочна 0,5/0/0	Історичні умови виникнення та етапи розвитку політичної думки України, їх роль в демократизації політичного життя суспільства. Українська політична думка періоду княжої доби. Розвиток національної ідеї в козацько-гетьманську добу та формування політичної думки в Україні нової доби. Зміст теорії національного самовизначення за М. Грушевським, державницької ідеї В. Винниченка, націоналізму Д. Донцова, монархічногетьманської концепції В. Липинського. Вплив даних теорій на становлення сучасної української державності.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
5	Влада як суспільне явище	денна 2/0/1 заочна 0,5/0/0	Суспільні витоки влади. Сутність політичної влади, її зміст. Джерела та механізми реалізації влади в суспільному житті. Виміри політичної влади: представницький, інституціональний. Шляхи підвищення значущості політичної влади для сьогодення. Структура політичної влади: джерела, ресурси, суб'єкти та об'єкти. Легітимність влади та її типи: традиційний, харизматичний, раціональноправовий. Реалізація політичної влади в Україні. Робота органів законодавчої, виконавчої, судової влади в Україні.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
6	Політична система суспільства	денна 2/0/1 заочна 0,5/0/0,5	Сутність, закони функціонування, завдання, структура, функції, тенденції розвитку політичної системи суспільства. Вплив політичної системи на ефективність політичної влади. Основні елементи політичної системи. Перевага демократичної політичної системи. Інституціональна, функціональна, комунікативна, нормативно-регулятивна та ідеологічна підсистеми політичної системи. Аналіз політичної системи України як сукупності політичних відносин, правових і політичних норм, інститутів, пов'язаних із реформуванням і здійсненням влади та управлінням суспільством.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
7	Політичний режим	денна	Поняття та сутність політичного режиму. Типи режимів та послідовність у створенні передумов	Участь в обговоренні.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ЛЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
		2/0/1 заочна 0,5/0/0,5	формування демократичного політичного режиму. Особливості основних типів політичних режимів, складових трансформації від одного типу до іншого. Причини виникнення недемократичних політичних режимів та передумови створення демократичного політичного режиму. Тип сучасного політичного режиму в Україні. Тенденції, складнощі становлення демократичного політичного режиму, а також його роль у формуванні правової, демократичної, соціальної, держави.	Індивідуальні завдання.
8	Демократія у політичному житті суспільства	денна 2/0/1 заочна 1/0/0	Сутність поняття «демократія». Особливості його сучасних інтерпретацій. Генезис розвитку демократії, її форм: представницької та прямої, завдяки яким реалізується влада народу. Порівняльний аналіз сучасних концепцій демократії. Аналіз проблем та перспектив розвитку демократичних процесів в сучасній Україні.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
9	Політичні партії та партійні системи	денна 2/0/1 заочна 0,5/0/0,5	Поняття політичної партії. Шляхи формування політичних партій. Функції та типологія політичних партій. Внутрішні та зовнішні функції політичних партій. Боротьба за владу як головна мета політичної партії. Відмінні риси політичної партії від громадських організацій та рухів. Сутність та типи партійних систем. Особливості розвитку партійної системи в Україні. Вплив сучасних партій на державну владу.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
10	Держава як інститут політичної системи	денна 2/0/1 заочна 1/0/0	Сутність та поняття держави. Методи діяльності, тенденції та шляхи розвитку держави як базового інституту політичної системи і політичної організації суспільства. Основні теорії походження держави. Основні ознаки та функції держави. Організаційний механізм держави. Форми політичного правління: монархія та республіка. Форми державного устрою: унітарна держава, федерація та конфедерація.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
11	Особистість і політика	денна 2/0/1 заочна 1/0/0	Місце індивіда у політичному житті, особливості його зв'язків із політичними інститутами, системою влади в цілому. Форми політичної участі. Політична соціалізація особистості. Механізм здійснення політичної соціалізації, політичні та неполітичні агенти соціалізації. Етапи та види соціалізації. Пряма та опосередкована політична соціалізація. Поняття, сутність та типи політичного лідерства. Функції політичного лідера у суспільстві.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ЛЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
12	Громадянське суспільство	денна 2/0/1 заочна 1/0/0	Сутність громадянського суспільства як фундатора правової держави та його вплив на формування ефективної державної влади. Умови функціонування громадянського суспільства та його генезис. Структура громадянського суспільства. Рівні міжособистих відносин, що створюють громадянське суспільство. Конституціоналізм як режим взаємовідносин держави і громадянського суспільства. Аналіз стану громадянського суспільства за сучасних умов та його роль щодо дієвості державної влади в Україні. Взаємодія сучасних інститутів громадянського суспільства та політичної системи в Україні	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання. Поточний проект
13	Політична культура суспільства	денна 2/0/1 заочна 1/0/0	Поняття політичної культури суспільства. Генезис категорії «політична культура». Зміст політичної культури, її структура, характер і стан, особливості, типологія. Фактори та суб'єкти формування політичної культури. Рівні політичної культури: світоглядний, цивільний та політичний. Функції політичної культури. Особливості формування політичної свідомості. Шляхи формування демократичної політичної культури.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
14	Світовий політичний процес	денна 2/0/1 заочна 1/0/0	Міжнародні відносини і зміст політики на сучасному етапі. Проблеми глобалістики як умова й фактор світового політичного процесу, сучасна міжнародна політика та її основні принципи. Україна в сучасному геополітичному просторі. Співвідношення зовнішньої та внутрішньої політики, поняття «глобальні проблеми», закономірності й тенденції розвитку сучасної світової політики.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.

Рекомендована література

Базова

1. Барановський В. *Політологія: підручник*. Київ: НАУ, 2016. 235 с. URL: <https://www.nam.kiev.ua/files/publications/978-966-8406-98-0-pos.pdf>
2. Гелей С., Рутар С. *Політологія: навчальний посібн., 9-те вид., переробл. і доп.* Львів: Видавництво Львівської комерційної академії. 2015. 370 с.
3. Горбач О. *Політологія: навч. посіб. – 3-тє вид., допов. та перероб.* Львів: Вид-во Львів. політехніки. 2016. 259 с.
4. Конституція України від 28.06.1996 р. (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України. № 30. С. 92.*

5. *Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації* / за наук. ред. Н. Хоми; В. Денисенко. Львів: «Новий Світ-2000». 2014. 779 с.

6. Требін М. *Політологія: підручник; 2-ге вид., перероб. і допов.* Харків: Право. 2018. 460 с.

Допоміжна

1. Воронянський О. *Політологія: підручник.* Харків: ХНТУСГ ім. Петра Василенка. 2017. 179 с.

2. Кирилюк Ф. *Політологія Нової доби: посібник.* К.: Видавничий центр «Академія». 2003. 304 с.

3. Рудич Ф. *Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку.* К.: Парламентське вид-во. 2002. 327 с.

4. Хома Н. (за ред.). *Сучасна політична лексика: енциклопед. словник-довідник.* Львів: «Новий Світ-2000». 2015. 396 с.

5. Шляхтун П. *Політологія: історія та теорія: підручник.* К.: Центр учбової літератури. 2010. 472 с.

Інформаційні ресурси

1. Альманах «Грані». Офіційний сайт. URL: <http://www.grani.org.ua/>

2. Верховна Рада України. Офіційний сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

3. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>

4. Науковий вісник «Гілея». Офіційний сайт. URL: <http://www.gileya.org.ua/>

5. Науковий журнал «Політикус». Офіційний сайт. URL: <http://politicus.od.ua/>

6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

7. Національна Парламентська бібліотека України. Офіційний сайт. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>

8. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля. URL: <http://moodle2.snu.edu.ua/>

9. Український незалежний центр політичних досліджень. Офіційний сайт. URL: <http://www.ucipr.kiev.ua/>

Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Загальна теорія політики» для студентів спеціальності 052 «Політологія» / Укладач Г. С. Агафонова. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. – 133 с.

1. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з дисципліни «Політологія» (для студентів усіх напрямів підготовки) / Укладач К. О. Ірха. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. – 34 с.

2. Методичні вказівки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Політологія» для студентів усіх напрямів підготовки (денної форми навчання) / Укладач К. О. Ірха. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. – 46 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	30
Участь у розв'язанні конкретних проблемних ситуацій	30
Індивідуальні завдання/тести	20
Поточний проєкт	20
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перераховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування та без аналітична компіляція є забороненими.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.